

Jedn. identifikátor 273186-RRTV

Naše č. j. RRTV/8334/2018-
had
Sp. zn. RRTV/2017/592/had
Zasedání Rady 6-2018/poř. č. 35
Vyřizuje: AO
Datum, místo 21. 3. 2018, Praha

NAPOMENUTÍ

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen "Rada"), jakožto ústřední správní úřad, v rámci své kompetence dané § 7 písm. a) a § 8a odst. 2 písm. j) zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění platných předpisů, účinných v době odvysílání obchodního sdělení (dále jen „zákon č. 40/1995 Sb.“), a ustanovení § 45 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen zákon č. 250/2016 Sb.), v platném znění, a § 67 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, vydala dne 20. března 2018 následující rozhodnutí:

I. Obviněná společnost Salutem Pharma s.r.o, IČ 03844013, sídlem Nádražní 1088, Frýdek, 738 01 Frýdek-Místek, se uznává vinnou ze spáchání přestupku porušením ustanovení 5d odst. 2 zákona č. 40/1995 Sb., dle čl. 7 odst. 3 a 4 písm. a) Nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011, kterým se stanoví, že informace o potravině nesmějí připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy, kterého se dopustila zadáním obchodního sdělení propagujícího doplněk stravy Parazitex, odvysílaného dne 16. října 2016 v čase 13:28:51 hodin na programu Prima, neboť z obsahu obchodního sdělení jednoznačně vyplývá, že přípravek je určen k odstranění parazitů, konkrétně například tasemnice, či toxoplazmózy, a tedy k vyléčení parazitárních onemocnění, případně prevenci následků spojených s výskyty parazitů v lidském organismu.

II. Rada dle ustanovení § 45 zákona č. 250/2016 Sb., rozhodla uložit pachateli Salutem Pharma s.r.o, IČ 03844013, sídlem Nádražní 1088, Frýdek, 738 01 Frýdek-Místek za spáchání uvedeného přestupku správní trest ve formě napomenutí, kterým se pachatel výslovně upozorňuje na důsledky svého protiprávního jednání, které mu hrozí v případě opakování výše uvedeného protiprávního jednání, a to peněžitý trest. Pachateli je možné v budoucnu uložit pokutu ve výši 2 000 000 Kč.

III. V souladu s ustanovením § 95 odst. 1 zákona č. 250/2016, o odpovědnosti za přestupky, a § 6 vyhlášky č. 520/2005 Sb. uložila Rada účastníku řízení povinnost uhradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1 000,- Kč (slovy jedentisíckorun) na účet č. 3711-19223001/0710, variabilní symbol 2017592, úhrada nákladů je splatná do pěti pracovních dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rada rozhodla zahájit se zadavatelem reklamy, společností Saludem Pharma s.r.o, IČ 03844013, sídlem Nádražní 1088, Frýdek, 738 01 Frýdek-Místek, správní řízení pro možné porušení § 5d odst. 2 zákona č. 40/1995 Sb., dle čl. 7 odst. 3 a 4 písm. a) Nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011, kterým se stanoví, že informace o potravině nesmějí připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy, kterého se mohl dopustit zadáním obchodního sdělení na doplněk stravy s motivem Parazitex, odvysílaného dne 16. října 2016 v čase 13:28:51 hodin na programu Prima, neboť z obsahu obchodního sdělení jednoznačně vyplývá, že přípravek je určen k odstranění parazitů, konkrétně například tasemnice, či toxoplazmózy, a tedy k vyléčení parazitárních onemocnění, případně prevenci následků spojených s výskyty parazitů v lidském organismu.

Popis obchodního sdělení:

Ve zvukové složce jsou uvedena následující tvrzení:

Moderátorka: „Přejeme hezké odpoledne, moc vás zdravíme. Jsou tu další Vychytávky extra, Tomáš, Tereza a naši milí hosté.“

Moderátor: „A zbystřit by měli hlavně ti, kteří se chtějí dozvědět něco o parazitech, protože našim dnešním prvním hostem je pan doktor Vladimír Voda a společně si budeme povídat o tom, kde všude nás mohou paraziti ohrožovat. Krásný dobrý den.“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Dobrý den.“

Moderátorka: „Dobrý den.“

Moderátor: „Jsou ti paraziti v našich domácnostech pro nás opravdu nebezpeční?“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „My můžeme obecně parazity, kteří napadají člověka, rozdělit do dvou takových skupin. Jsou to tzv. ektoparazité, kteří nás napadají přes povrch našeho těla a tady patří třeba blechy nebo klíšťata, o nichž víme, jak jsou nebezpečná, a pak to jsou vnitřní parazité, kteří dokážou žít a rozmnožovat se uvnitř našeho organismu a kteří dovedou být neméně nebezpeční.“

Moderátorka: „Co jsou to vnitřní parazité, a proč bychom se jich měli obávat?“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Tak je to široká škála různých tedy živočichů, počínaje prvoky, jako je například toxoplazma a nebo to mohou být střevní parazité, červi typu roupy, škrkavky nebo tasemnice. Tady je zajímavé to, že parazité se nemusí po dlouhou dobu v těle nijak projevat a ten problém může nastat tehdy, když se nám v těle začnou množit anebo se dostanou na místa, kde nám mohou uškodit.“

Moderátor: „Pane doktore, jakým způsobem se přítomnost parazitů v lidském těle může projevat?“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Podívejte, když jste třeba unavení, malátní nebo máte bolesti břicha, změnu náhlou stolice, to může být všechno způsobeno přítomností parazitů. Světová zdravotnická organizace uvádí, že až polovina lidstva, tzn. 3,5 miliardy lidí, je promořena vlastně těmi vnitřními parazity a v některých zemích to mohou být i větší čísla, včetně zemí vyspělých.“

Moderátor: „Pane doktore, máme tedy nějakou možnost se proti těmto vnitřním parazitům bránit?“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Samozřejmě. Tak jednak dodržovat hygienu, vyhýbat se rizikovým jídlům, rizikovým místům, omezit třeba kontakt s domácími zvířaty a také bych rád představil, protože nikdy ta ochrana není stoprocentní, jednu žhavou novinku, doplněk stravy, který je zaměřen na správnou funkci trávicího systému a také právě na tyto parazity. Ten přípravek se jmenuje ParazitEX a já jej doporučuji ze dvou důvodů. Zaprvé obsahuje kombinaci extraktů devíti rostlin a ta kombinace je sestavena podle posledních vědeckých poznatků a také proto, že má unikátní technologické provedení.“

Moderátorka: „Tak co konkrétně ParazitEX obsahuje, čím je zajímavý?“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Tak je to stoprocentní tedy rostlinná kombinace a obsahuje například vrcholák, který slouží k tomu, že nám udržuje právě trávicí trakt bez parazitů, pak je to papája obsahující latex, která vlastně negativně působí na vývoj parazitů v těle, včetně teda parazitických červů, pak je to ořešák, který napomáhá k obraně těla proti vnějším vlivům a ještě další zajímavé rostlinky, jako je třeba známá kurkuma, česnek, pelyněk, jihoamerické lapačo nebo tymián. A tou technologickou výhodou je to, že ty extrakty jsou v kapsli, která nám projde bez problémů jícnem, žaludkem, až do střeva a teprve tam se ten obsah uvolní, tzn., působí tam, kde má a tam, kde právě chceme. Doporučuji užívat jako detoxikační kúru dvakrát ročně, na jaře a na podzim. ParazitEx se užívá po dobu jednoho měsíce, to proto, aby se přerušily veškeré životní cykly těch parazitů, a aby byla jistota, a užívají se dvě kapsle denně.“

Moderátor: „Kde si můžeme ParazitEX koupit a samozřejmě kolik také stojí?“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Přípravek ParazitEX můžeme zakoupit v lékárnách, například v síti lékáren Dr. Max nebo na e-shopu www.drmax.cz za cenu 499,- korun.“

Moderátorka: „Moc děkujeme, mějte se pěkně.“

RNDr. Vladimír Voda, Ph.D.: „Na shledanou.“

Moderátor: „Na shledanou a vy rozhodně neodcházejte od obrazovek, protože Vychytávky extra ještě pokračují.“

Jedná se o prezentaci v rámci teleshoppingového bloku Vychytávky EXTRA, formou rozhovoru mezi moderátory a hostem Dr. Vladimírem Vodou. Konverzace informuje o tom, kde všude mohou být hrozbou paraziti (rozdělení, hrozby v domácnosti i ve venkovním prostředí), krátké představení jednotlivých parazitů (toxoplasma, tasemnice apod.). Zmíněny jsou projevy parazitů v lidském těle (unavenost, malátnost, bolesti břicha, změna stolice).

Obrana je dle hosta dodržování hygieny, vyhýbání se rizikovým jídlům, rizikovým místům, omezení kontaktu s domácími zvířaty. Jelikož ochrana není nikdy stoprocentní, doporučuje doplněk stravy Parazitex, který je zaměřen na správnou funkci trávicího systému a taktéž na tyto parazity. Parazitex obsahuje kombinaci extraktů devíti rostlin, přičemž kombinace je sestavena podle posledních vědeckých poznatků a také má unikátní technologické provedení. Jedná se o stoprocentní rostlinnou kombinaci a **obsahuje například vrcholák, který slouží k tomu, že nám udržuje právě trávicí trakt bez parazitů, pak je to papája obsahující latex, která vlastně negativně působí na vývoj parazitů v těle, včetně teda parazitických červů, pak je to ořešák, který napomáhá k obraně těla proti vnějším vlivům a ještě další zajímavé rostlinky, jako je třeba známá kurkuma, česnek, pelyněk, jihoamerické lapačo nebo tymián**“.

Dále je zmíněna technologická výhoda produktu, která spočívá v tom, že extrakty jsou v kapsli, která nám projde bez problémů jícnem, žaludkem až do střeva, kde se teprve obsah uvolňuje. Následuje informace o užívání, ceně a možnostech nákupu výrobku.

Parazitex má příznivě působit proti vnějším a vnitřním parazitům. V rámci uvedené prezentace je prostřednictvím mluvené i obrazové složky uvedeno, o jakou kategorii produktu se jedná a doplněk stravy je tak řádně označen.

Rada se zabývala i otázkou použitých výživových/zdravotních tvrzení vztahujících se k vrcholáku, papáje a ořešáku, a to konkrétně v podobě **obsahuje například vrcholák, který slouží k tomu, že nám udržuje právě trávicí trakt bez parazitů, pak je to papája obsahující latex, která vlastně negativně působí na vývoj parazitů v těle, včetně parazitických červů, pak je to ořešák, který napomáhá k obraně těla proti vnějším vlivům**“.

V souvislosti s výše uvedeným rozhodla Rada požádat SZPI o stanovisko vztahující se k uvedeným tvrzením, jelikož dle našeho názoru existovalo reálné podezření, že v tomto případě došlo k užití neschválených tvrzení. Rovněž jsme měli za to, že účinky přípravku a jeho složení

se vymykají definici doplňků stravy ve smyslu zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích.

Z vyjádření SZPI vyplývá, „že v rámci obchodního sdělení byla použita zdravotní tvrzení navozující u spotřebitele dojem, že tato potravina zbavuje lidský organismus parazitů. Veškerá taková tvrzení použitá v tomto smyslu považuje SZPI za tzv. léčebná tvrzení (porušení čl. 7 odst. 3 nařízení (EU) č. 1169/2011). Za léčebné tvrzení považujeme i samotný název Parazitex. Samotné složení Parazitexu bylo řešeno ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství formou žádosti o stanovisko ke statusům extraktů rostlin obsažených v tomto výrobku tzn., zda tyto složky podléhají nařízení č. 258/1997 o nových potravinách a nových složkách potravin či nikoliv. Stanovisko bylo, že uvedené složky – předmětné extrakty rostlin nepodléhají nařízení č. 258/1997.“

Rada následně provedla analytický rozbor reklamy z pohledu její obrazové a zvukové složky.

Komplexní komunikovaný obsah je založen na sdělení spočívajícím v tvrzení, že přípravek zbaví tělo všech nežádoucích parazitů.

Podstatnou skutečností je, že již samotný výskyt parazitů v lidském těle je považován za onemocnění, které je potřeba léčit formou jejich odstranění. Může být namítáno, že v lidském organismu se mohou přirozeně vyskytovat parazité, avšak v předmětném obchodním sdělení je odkaz na toxoplazmu, roupy, škrkavky nebo tasemnice, tedy parazity, jejichž výskyt v lidském těle je patologický.

Parazitární onemocnění mají svoji vlastní klasifikaci B50-B94, dle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů.¹ S ohledem na tento fakt je možné považovat již samotný výskyt parazitů za onemocnění. Je tedy nutné usoudit, že deklaraci odstranění parazitů je možno chápat jako léčebný postup.

V obchodním sdělení je explicitně vyjádřena nebezpečnost těchto parazitů: „Tady je zajímavé to, že parazité se nemusí po dlouhou dobu v těle nijak projevat a ten problém může nastat tehdy, když se nám v těle začnou množit anebo se dostanou na místa, kde nám mohou uškodit.“

Na základě obsažených tvrzení je možno konstatovat, že způsob prezentace přípravku Parazitex může u diváka vyvolat dojem, že přípravek má schopnost léčit lidská onemocnění, případně jim předcházet, a to formou odstranění parazitů z těla.

Nelze ani opomenout, že v obchodním sdělení je uvedena skutečnost o preventivním účinku přípravku, který může zamezit škodlivému působení parazitů. „Tady je zajímavé to, že parazité se nemusí po dlouhou dobu v těle nijak projevat a ten problém může nastat tehdy, když se nám v těle začnou množit anebo se dostanou na místa, kde nám mohou uškodit.“

V kontextu Nařízení EP a Rady č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011, článku 7 odst. 3, nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy.

Dle interpretace kontextu obrazové a zvukové složky s deklarací účinku přípravku je možné dovodit, že divák může vlastnosti přípravku spojovat s léčebným, respektive preventivním, účinkem.

¹ Například Toxoplazmóza – toxoplasmosis – B 58. Blíže <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>.

Dle ustanovení § 5d odst. 2 zákona o regulaci reklamy musí reklama na potraviny splňovat požadavky stanovené zákonem o potravinách a tabákových výrobcích, zejména pokud jde o uvedení informace naznačující, že země původu potraviny je Česká republika, přímo použitelným předpisem Evropské unie o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a přímo použitelnými předpisy Evropské unie, které stanoví pravidla pro použití označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů. V kontextu Nařízení EP a Rady č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011, článku 7 odst. 3, nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy.

Na základě uvedeného vydala Rada usnesení o zahájení správního řízení pro možné porušení § 5d odst. 2 zákona č. 40/1995 Sb., dle čl. 7 odst. 3 a 4 písm. a) Nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011, kterým se stanoví, že informace o potravině nesmějí připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy (teleshoppingu).

Správní řízení bylo zahájeno pod sp. zn. RRTV/2017/592/had. Dokazování bylo provedeno 8. srpna 2017. Následně byla v rámci řízení prodloužena lhůta k vyjádření. Účastník se k průběhu dokazování vyjádřil dne 27. 12. 2017.

Vyjádření účastníka:

Z vyjádření účastníka vyplývá následující:

„S ohledem na skutečnost, že do konečného rozhodnutí EFSA o zamítnutí těchto zdravotních tvrzení je jejich použití obecně přípustné, je nutno význam tvrzení uváděných v předmětné reklamě ze strany účastníka řízení posuzovat právě podle tvrzení posuzovaných v rámci seznamu. Z uvedeného vyplývá, že tvrzení ohledně účinků papáji i vrcholáku jsou v posuzované reklamě použita ve významu zcela identickém s významem, v jakém jsou posuzována ze strany EFSA v rámci on-hold seznamu – tvrzení „Vrcholák slouží k tomu, že nám udržuje právě trávící trakt bez parazitů“ zcela koresponduje s tvrzením „Pomáhá udržet trávící trakt bez parazitů“ posuzovaným v rámci tvrzení č. 4148, stejně tak tvrzení „pak je to papája obsahující latex, která vlastně negativně působí na vývoj parazitů v těle, včetně teda parazitických červů“ zcela koresponduje s tvrzením „má negativní dopady na vývoji parazitů, jako jsou červi“, posuzovaným v rámci tvrzení č. 2512. Strana 4 (celkem 5) Při podrobné analýze oznámení o zahájení řízení je nutno konstatovat, že základem závěru o rozporu reklamy s čl. 7 odst. 3 Nařízení, potažmo s § 5d odst. 2 zák. o regulaci reklamy je právě tvrzení o účincích papáji, vrcholáku a ořešáku. Zatímco tvrzení týkající se papáji a vrcholáku mají jasný právní základ v jejich zápisu na seznam tzv. on-hold tvrzení, tvrzení týkající se ořešáku nemůže být shledáno jakkoli v rozporu s čl. 7 odst. 3 Nařízení, když z něj pouze vyplývá, že ořešák „napomáhá obraně těla proti vnějším vlivům“ – zmínka o „vnějších vlivech“ nenaznačuje žádnou nemoc nebo jakýkoli nepříznivý stav organismu, ani jejich prevenci. Nicméně i toto tvrzení má svůj základ v seznamu on-hold tvrzení, když pod č. 3401 EFSA posuzuje následující tvrzení:

Význam tvrzení ohledně ořešáku („napomáhá obraně těla proti vnějším vlivům“) použitého v posuzované reklamě tedy zcela odpovídá významu tvrzení posuzovaného ze strany EFSA „Přispívá k obraně těla proti vnějším vlivům“. Tvrzení o účincích účinných látek použitých v přípravku tak nemohou být důvodem pro postup RRTV a pro zahájení řízení pro porušení § 5d odst. 2 zák. o regulaci reklamy. Použití tvrzení o účincích papáji, vrcholáku i ořešáku, zařazených na seznam on-hold tvrzení zároveň znamená, že zmínka o parazitech negativně působících na lidský organismus (toxoplazmě, škrkavkách nebo tasemnicích) nezakládá rozpor s výše uvedenými právními předpisy týkajícími se poskytování informací o potravinách a regulace reklamy – pokud se použitá tvrzení vztahují obecně k parazitům, konkrétně k jejich udržení mimo organismus a k účinkům na jejich vývoj, musí se tyto účinky vztahovat i na konkrétní,

specifikované druhy parazitů jako jsou např. toxoplazmy nebo škrkavky. Do definitivního vyřazení těchto tvrzení z on-hold seznamu tak nelze učinit závěr o tom, že se tato tvrzení nevztahují na konkrétně specifikované druhy parazitů, a tedy že by spojení těchto tvrzení s konkrétními druhy parazitů zakládalo rozpor s čl. 7 odst. 3 Nařízení. S ohledem na důvody, které RRTV uvádí v předmětném oznámení a na nichž zakládá své závěry o porušení § 5d odst. 2 zák. o regulaci reklamy, tedy na užití tvrzení o účincích papáji, vrcholáku a ořešáku, účastník řízení uvádí, že s přihlédnutím k okolnosti zařazení těchto tvrzení na on-hold seznam odložených tvrzení nemohou tato tvrzení znamenat porušení Nařízení a tedy porušení zák. o regulaci reklamy, neboť jejich užití způsobem, k jakému došlo v předmětné reklamě, právní předpisy umožňují. Z tohoto důvodu nemůže být shledáno protiprávním ani užití označení některých konkrétních parazitů v přímé souvislosti s účinky předmětných dvou látek. Vzhledem k tomu, že žádné další konkrétní důvody k zahájení řízení oznámení o zahájení řízení neobsahuje, má účastník řízení za to, že nebyly dány důvody k zahájení řízení ze strany RRTV, a navrhuje, aby RRTV po provedení dokazování zahájené řízení zastavila.“

Doplněné vyjádření

„Účastník řízení především v celém rozsahu odkazuje na své vyjádření ze dne 21. 8. 2017. Podstatou argumentace účastníka řízení je, že nelze akceptovat závěr uvedený v oznámení o zahájení řízení týkající se rozporu tvrzení o účincích některých účinných látek obsažených v propagovaném přípravku „Parazitex“ a rozporu těchto tvrzení s právní úpravou reklamy na doplňky stravy. Zatímco ze závěrů RRTV vyplývá, že v tvrzeních ohledně preventivních účinků účinných látek („vrcholák slouží k tomu, že nám udržuje právě trávící trakt bez parazitů, pak je to papája obsahující latex, která vlastně negativně působí na vývoj parazitů v těle, včetně teda parazitických červů, pak je to ořešák, který napomáhá k obraně těla proti vnějším vlivům“) shledává připisování potravině schopnosti zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit ve smyslu čl. 7 odst. 3 Nařízení EP a Rady č. 1169/2011, pravdou je, že zmíněné účinné látky jsou v současné době předmětem posuzování Evropským úřadem pro bezpečnost potravin („EFSA“) jako tzv. odložená („on hold“) Strana 2 (celkem 2) tvrzení, vztahující se k účinkům rostlin, která byla na základě Nařízení č. 1924/2006 zaslána úřadu EFSA k posouzení, přičemž tento k nim doposud nevydal odborné stanovisko. Ke všem zmíněným účinným látkám účastník řízení uvedl konkrétní tvrzení uvedená na seznamu, jejichž význam zcela koresponduje s významem tvrzení použitých v rámci předmětné reklamy (byť tvrzení týkající se vrcholáku „napomáhá obraně těla proti vnějším vlivům“ nijak nenaznačuje stav nemoci nebo jakkoli jinak nepříznivý stav organismu a nemůže být považován za rozporné s čl. 7 odst. 3 Nařízení č. 1169/2011). Z hlediska dokazování proto považuje účastník řízení za klíčové, aby RRTV vyhodnotila seznam on-hold tvrzení ve znění platném ke dni zveřejnění reklamy v jeho celém znění, a to v rozsahu položek č. ID 2512 (papája), 4148 (vrcholák) a 3401 (ořešák). V souvislosti s provedením důkazu samotným zněním reklamy je účastník řízení přesvědčen, že RRTV nemůže učinit kvalifikovaný závěr o rozporu dané části reklamy s regulací reklamy na doplňky stravy. Totéž rovněž platí i o účincích předmětných látek na konkrétně vyjmenovaných druhů parazitů (toxoplazmóza a škrkavka).“

Správní uvážení Rady:

Z vyjádření účastníka vyplývá rozporování závěrů skutkového jednání ve vztahu k užití zdravotních tvrzení, tedy povinnosti spojené s ustanovením § 5d odst. 1 zákona o regulaci reklamy.

Předmětem řízení je však možné porušení § 5d odst. 2 zákona č. 40/1995 Sb., dle čl. 7 odst. 3 a 4 písm. a) Nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011, kterým se stanoví, že informace o potravině nesmějí připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy, kterého se mohl dopustit zadáním obchodního sdělení na doplněk stravy s motivem Parazitex, odvysílaného dne

16. října 2016 v čase 13:28:51 hodin na programu Prima, neboť z obsahu obchodního sdělení jednoznačně vyplývá, že přípravek je určen k odstranění parazitů, konkrétně například tasemnice, či toxoplazmózy, a tedy k vyléčení parazitárních onemocnění, případně prevenci následků spojených s výskyty parazitů v lidském organismu.

Podle § 5d odst. 2 písm. d) věty první zákona o regulaci reklamy, ve znění účinném do 16. 8. 2015, reklama na potraviny nesmí uvádět v omyl zejména přisuzováním potravině vlastností prevence, ošetřování, léčby nebo vyléčení lidských onemocnění nebo takové vlastnosti naznačovat. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, č. j. 7 As 48/2008 – 72 je uvedeno, že „[d]oplňěk stravy je v souladu s platnou právní úpravou potravinou, a proto nelze akceptovat reklamní sdělení, které tuto potravinu způsobem prezentace a charakteristikou přiblíží léčivům, až dokonce vyvolá dojem, že v podstatě se jedná o léčivo. Zadavatel reklamy je samozřejmě oprávněn uvádět pravdivé informace ohledně vlastností nabízeného doplňku stravy, avšak je zároveň především povinen spotřebitele zřetelně a jasně informovat o tom, že jde pouze o doplněk stravy, a nikoliv o léčivo, které by v případě onemocnění mělo léčivý účinek. (...) výklad citovaného ustanovení neznamena absolutní nemožnost reklamy na doplněk stravy nebo dokonce zákaz uvádět o nabízeném výrobku pravdivé informace. Je pouze nutné spotřebitele dostatečně informovat o povaze výrobku, kterým je doplněk stravy, se sdělením o účincích a působení látek obsažených v přípravku a zřetelně uvést, že se nejedná o léčivo a že v případě zdravotních potíží je třeba se obrátit na lékaře.“

Citovaný právní názor byl poté potvrzen i rozsudkem NSS ze dne 23. 9. 2009, č. j. 1 As 49/2009 - 45, v němž bylo konstatováno, že „[p]ro naplnění skutkové podstaty správního deliktu podle ustanovení § 5d odst. 1 písm. d) zákona o regulaci reklamy není rozhodné, zda byly v reklamě na doplněk stravy uváděny pravdivé informace o účincích užívání prezentovaného přípravku, ale zda kombinace obsahu reklamního sdělení a jejího grafického zpracování může v adresátech reklamy dojem, že prezentovaný doplněk stravy je lékem nebo přípravkem schopným lidské choroby léčit nebo jim předcházet. Nejvyšší správní soud proto dospěl ve shora jmenovaném rozhodnutí k závěru, že pro naplnění skutkové podstaty je dostačující, pokud je na takové schopnosti přípravku obsahem reklamního sdělení pouze odkazováno.“

Účastník ve svém vyjádření dále namítá, že v reklamním spotu byla využita schválená zdravotní tvrzení (případně tvrzení na tzv. „on hold seznamu“, respektive, že jde o tvrzení z tzv. on hold seznamu. V tomto případě Rada odkazuje na rozsudek ze dne 17. 1. 2014, č. j. 4 As 98/2013 - 88, kde Nejvyšší správní soud ve vztahu k užití zdravotních tvrzení konstatoval: *„je třeba zásadně odlišovat (zakázané) tvrzení o vlastnostech vyléčení lidské nemoci na jedné straně a zdravotní tvrzení ve smyslu nařízení č. 1924/2006, včetně tvrzení o snižování rizika onemocnění, která jsou za určitých podmínek přípustná, na straně druhé. V případě zdravotních tvrzení ve smyslu citovaného nařízení je pak nutné provést podrobnější posouzení toho, zda se jedná o tvrzení schválená, případně o tvrzení dočasně povolená ve smyslu přechodných ustanovení nařízení č. 1924/2006, jak Nejvyšší správní soud vyložil v citovaném rozsudku ve věci Hemostop. Případné zpochybnění aplikace § 5d odst. 2 písm. d) zákona o regulaci reklamy tak přichází v úvahu pouze v případě, že by stěžovatelce bylo kladeno za vinu klamavé reklamní sdělení týkající se prevence, respektive snižování rizika onemocnění. V nyní posuzované věci byla stěžovatelka postižena, jak vyplývá z napadeného rozhodnutí, za televizní reklamu připisující doplněk stravy multiMUN akut vlastnosti vyléčení lidské nemoci.“*

I přes využití schválených zdravotních tvrzení, v kontextu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, může být celkové vyznění reklamy v rozporu s § 5d odst. 2 dle čl. 7 odst. 3 a 4 písm. a) Nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011.

Jak již bylo zdůrazněno, samotný výskyt parazitů v lidském těle je považován za onemocnění, které je potřeba léčit formou jejich odstranění. Může být namítáno, že v lidském organismu se mohou přirozeně vyskytovat parazité, avšak v předmětném obchodním sdělení je odkaz na toxoplazmu, roupy, škrkavky nebo tasemnice, tedy parazity, jejichž výskyt v lidském těle je patologický.

Parazitární onemocnění mají svoji vlastní klasifikaci B50-B94, dle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů.² S ohledem na tento fakt je možné považovat již samotný výskyt parazitů za onemocnění. Je tedy nutné usoudit, že deklaraci odstranění parazitů je možno chápat jako léčebný postup.

V obchodním sdělení je explicitně vyjádřena nebezpečnost těchto parazitů: „*Tady je zajímavé to, že parazité se nemusí po dlouhou dobu v těle nijak projevat a ten problém může nastat tehdy, když se nám v těle začnou množit anebo se dostanou na místa, kde nám mohou uškodit.*“

Na základě obsažených tvrzení je možno konstatovat, že způsob prezentace přípravku Parazitex může u diváka vyvolat dojem, že přípravek má schopnost léčit lidská onemocnění, případně jim předcházet, a to formou odstranění parazitů z těla.

Nelze ani opomenout, že v obchodním sdělení je uvedena skutečnost o preventivním účinku přípravku, který může zamezit škodlivému působení parazitů. „*Tady je zajímavé to, že parazité se nemusí po dlouhou dobu v těle nijak projevat a ten problém může nastat tehdy, když se nám v těle začnou množit anebo se dostanou na místa, kde nám mohou uškodit.*“

V kontextu Nařízení EP a Rady č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011, článku 7 odst. 3, nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy. Dle interpretace kontextu obrazové a zvukové složky s deklarací účinku přípravku je možné dovodit, že divák může vlastnosti přípravku spojovat s léčebným, respektive preventivním, účinkem.

S ohledem na výše uvedené má Rada za prokázané, že došlo k porušení § 5d odst. 2 zákona č. 40/1995 Sb., dle čl. 7 odst. 3 a 4 písm. a) Nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011, kterým se stanoví, že informace o potravině nesmějí připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat, včetně související reklamy.

Na základě výše uvedeného rozhodla Rada, že nejsou dány důvody pro zastavení řízení o přestupku a v souladu s prvkem generální prevence v daném případě splnilo účel samotné řízení o přestupku, a proto Rada za spáchání uvedeného přestupku ukládá správní trest ve formě napomenutí, kterým se pachatel výslovně upozorňuje na důsledky svého protiprávního jednání, které mu hrozí v případě opakování výše uvedeného protiprávního jednání, a to peněžité trest.

Pachateli je možné v budoucnu uložit pokutu ve výši 2 000 000 Kč za porušení § 5d odst. 2 písm. b) zákona č. 40/1995 Sb.

² Například Toxoplazmóza – toxoplasmosis – B 58. Blíže <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>.

V souladu s ustanovením § 95 odst. 1 zákona č. 250/2016, o odpovědnosti za přestupky, a § 6 vyhlášky č. 520/2005 Sb. uložila Rada účastníku řízení povinnost uhradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1 000,- Kč (slovy jedentisíckorun) na účet č. 3711-19223001/0710, variabilní symbol 2017592, úhrada nákladů je splatná do pěti pracovních dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

Poučení

Proti tomuto usnesení není dle § 66 zákona č. 231/2001 Sb. možno podat žalobu.

Ivan Krejčí

předseda Rady

pro rozhlasové a televizní vysílání

elektronicky podepsáno